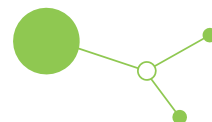

RE-ENFORCE

ERDŐRESTAURÁCIÓ FELGYORSÍTÁSA KÖZÉP-EURÓPÁBAN A DEFINÍCIÓK, POLITIKÁK ÉS AKCIÓTERVEK HARMONIZÁLÁSÁVAL

Stefan Ebner, Bundesforschungszentrum für Wald, BFW

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A viharok, aszály erdőtüzek és fertőzések egyre nagyobb nyomást helyeznek az európai erdőkre, amit a klímaváltozás tovább erősít. Mindaddig a nemzeti erőfeszítések fragmentáltak maradtak, köszönhetően az inkonzisztens definícióknak, egyenlőtlen finanszírozásnak és a nem összehangolt monitoringnak. Közös európai keretrendszer nélkül fenn áll annak a veszélye, hogy a helyreállított erdők aránya nem fogja elérni a Természet helyreállítási Rendeletben előírt célt- a degradált erdőterületek 30%-a 2030-ig, 60%-a 2040-ig és 90% 2050-ig.

Egy összehangolt, tudás alapú, klíma ellenálló megközelítés alapvetően fontos ahhoz, hogy az erdő helyreállítás érdemben hozzájáruljon az EU biodiverzitás, klíma és fenntarthatósági céljainak megvalósításához.

Háttér

Az európai erdőknek meghatározó szerepük van a biodiverzitás fenntartásában, szén megkötésben és az ökoszisztéma szolgáltatásokban, támogatják a vidéki megélhetést és a regionális gazdaságot. Ugyanakkor a klímaváltozás hatásai drasztikusan csökkenteni fogják ezeket az ökológiai és társadalmi funkciókat.

Az Európai zöld megállapodás, az EU Biodiverzitás Stratégia 2030 és a Természet helyreállítási rendelet egy átfogó keretrendszert nyújt az erdődegradációs folyamatok visszafordításához. Ugyanakkor az EU szintű törekvések és a nemzeti megvalósítás közötti szakadék alááshatja a közös törekvéseket.

FŐ KIHÍVÁSOK

1. ELTÉRŐ NEMZETI DEFINÍCIÓK - FRAGMENTÁLT JOGI HÁTTÉR

Miközben a Természet helyreállítási rendelet definiálja az *erdő helyreállítás* fogalmát nem nyújt

egységes meghatározást az *erdő degradációra*. A közép-európai országok különböző definíciókat használnak, egyes országokban pedig semmilyen sem. Ez a következetlenség aláássa a közös értelmezését annak, hogy mikor és hogyan kell használni a restaurációs előírásokat EU szerte.

2. KLÍMAADAPTÁCIÓS KÉSLEKEDÉS - A HELYREÁLLÍTÁSI DÖNTÉSEKET TOVÁBBRA IS A MEGSZOKÁSOK , NEM PEDIG A JÖVŐBELI ALKALMASSÁG HATÁROZZA MEG

A Természet helyreállítási rendelet nem határoz meg egyértelmű feltételeket a fafaj vagy származási hely kiválasztására vonatkozóan. Következésképp a gyors újraerdősítés és gazdasági szempontok válnak kizárólagos motivációvá. Sok tagállamban a múltbeli vagy jelenlegi fafajösszetétel szolgál alapul restaurációnak és nem pedig a várható klímaadaptációs fenntarthatóság.

A hosszú távú tervezés szempontjából kihívást jelentenek a bizonytalan jövőbeli környezeti viszonyok , ide értve a lehetséges károsodásokat valamint a fajok alkalmazkodására vonatkozó modellek korlátait is. A klíma modellek gyakran nem rendelkeznek a gyakorlati alkalmazáshoz szükséges részletességgel, ezért fafajok rövid távú érdekeken vagy csak a mindennapi gyakorlaton alapuló kiválasztása maladaptív pályára terelheti az európai erdőket, veszélyeztetve a Természet helyreállítási rendelet klímaadaptációs céljait.

3. FINANSZÍROZÁSI KORLÁTOK - A RÖVID TÁVÚ FINANSZÍROZÁS VESZÉLYEZTETI A HOSSZÚ TÁVÚ FELLENDÜLÉST

Az erdő helyreállítási törekvéseket alapvetően korlátozzák fragmentált és rövid távú támogatási mechanizmusok. Sok program csak korlátozottan vonatkozik egyes országokra, projektekre vagy veszélyeztető tényezőkre, akadályozva ezzel a folyamatosságot, skálázhatóságot és stratégiai koordinációt. A rövid távú támogatási rendszerek alapvetően előnyben részesítik az olyan számszerűsíthető mutatókat, mint például az elültetett fák száma. Ugyanakkor kevesebb hangsúlyt kapnak az olyan ökológiailag effektívebb , de nehezebben mérhető mutatók, mint például a vadkár csökkentése vagy a természetes felújulás elősegítése annak ellenére, hogy ezek gazdasági és ökológiai szempontból is hatékonyabbak. A stabil, hosszú távú és nemzetközi finanszírozási tervek hiánya éles ellentétben áll lassan regenerálódó és ezért hosszú távú monitorozást igénylő erdei ökoszisztémákkal, ez súlyosan gyengíti a EU képességét, hogy tartós rehabilitációs eredményeket érjen el.

4.VÁLTOZATOS HELYREÁLLÍTÁSI CÉLOK ÉS SZÉTTAGOLT MONITORING - KORLÁTOZOTT ÖSSZEHASONLÍTHATÓSÁG ÉS ELSZÁMOLTATHATÓSÁG

A legtöbb ország fontosnak tartja a az erdőborítás létrehozását, de csak néhány esetben kapcsolódik ez össze a biodiverzitás növelésével, klímaadaptációval vagy ökoszisztéma szolgáltatás helyreállításával. (pl. Ausztria, Németország, Magyarország, Szlovénia)

Annak ellenére, hogy az Élőhelyvédelmi Irányelv 17. cikke közös útmutatást fogalmaz meg a monitoring módszerek és indikátorok széles körben változnak. Csak néhány ország -mint például Németország, Ausztria, Lengyelország- követel meg hosszú távú monitoringot mérhető sikerindikátorokkal. A Természet helyreállítási rendelet nem határozz meg egyértelműen és működőképesen előreutató, az éghajlatváltozáshoz alkalmazkodóképes „jó állapot” célkitűzéseket, miközben a monitoring kapacitás és az adatok elérhetősége több tagállamban továbbra sem elégtelen marad.

SZAKPOLITIKAI AJÁNLÁSOK

A nemzeti politikák gyakran a rutin erdőgazdálkodás részének tekintik a helyreállítást, mégis kevés alakít ki egyértelmű mechanizmusokat a nagyléptékű veszélyeztető tényezők kezelésére. A koherencia biztosítása érdekében a tagállamoknak átlátható, szabványosított tervezési folyamatokat kell elfogadniuk, és hosszú távon el kell kötelezniük magukat az ökoszisztéma-helyreállítási célok mellett.

1. KÖZÖS DEFINÍCIÓK ÉS INDIKÁTOROK MEGHATÁROZÁSA

Veszélyeztető tényezők és degradáció fogalmának EU szintű egységes meghatározása, közös indikátorok az erdő helyreállításra vonatkozóan.

Tevékenység: Az Európai Bizottság, együttműködésben a tagállamokkal és Európai Környezetvédelmi Ügynökséggel (EEA), dolgozzon ki egy közös definíciós és indikátor gyűjteményt.

2. KLÍMAADAPTÁCIÓ INTEGRÁLÁSA NEMZETI TERMÉSZET HELYREÁLLÍTÁSI TERVEKBE

Klímaforgatókönyvek beépítése a faj és származási hely kiválasztásába, gyorsan reagáló mechanizmusok alkalmazása a nagyléptékű veszélyeztető tényezők kezelésére.

Tevékenység: A tagállamok rendelkezzenek olyan helyreállítási területekkel, ahol a klíma ellenálló származási helyekről származó szaporítóanyag és a változatos faj összetétel tesztelhető 2030-ig.

3. HOSSZÚ TÁVÚ ÉS HATÁRON ÁTNYÚLÓ PÉNZÜGYE ESZKÖZÖK BIZTOSÍTÁSA

Tevékenység: Hosszú távú és EU által biztosított források előteremtése biodiverzitás és klíma-adaptációs helyreállításokhoz.

4. KÖZÖS EU KERETRENDSZER FELÁLLÍTÁSA A HELYREÁLLÍTÁSOK SIKERÉNEK ÉRTÉKELÉSÉRE

Az alapállapot felmérést az ökoszisztéma-specifikus, a biológiai sokféleséget, a szerkezeti komplexitást és a regeneráció eredményeit rögzítő mutatókra kell alapozni - mint például a faállomány, a fajösszetétel, a holtfa mennyisége, az erdei flóra és fauna, valamint a talajjellemzők.

Tevékenység: A Bizottságnak koordinálnia kell egy kísérleti monitoring programot.

TITLE: POLICY BRIEF: ACCELERATING FOREST RESTORATION IN CENTRAL EUROPE THROUGH HARMONISATION OF DEFINITIONS, POLICIES, AND ACTION PLANS

AUTHORS: Slovenian Forestry Institute (SFI), Slovenia: Katja Kavčič Sonnenschein, Marjana Westergren, Boris Rantaša, Anže Japelj,
Austrian Research Centre for Forests (BFW), Austria: Debojyoti Chakraborty, Silvio Schüler, Stefan Ebner, Eszter Buchert,
Forest Research Institute (IBL), Poland: Ewa Zin, Marcin Klisz, Tadeusz Zachara, Wojciech Gil, Pawel Przybylski,
Czech University of Life Sciences Prague (CZU), Czech Republic: Jiří Korecký, Jaroslav Čepl, Jiří Chuchlík, David Chludil, Jan Stejskal,
Landesforstanstalt Mecklenburg-Vorpommern (LFOA-MV), Germany: Eric A. Thurm, Anna Wöhlbrandt,
Croatian Forest Research Institute (CFRI), Croatia: Martina Đodan, Dora Baksa,
Università degli Studi di Padova, TESAF Department, (UNIPD), Italy: Flavio Tacaliti, Francesco Sforza, Emanuele Lingua.

KEYWORDS: Policy brief, Interreg CE, forest restoration, harmonization

PUBLISHING PLACE: Ljubljana

PUBLISHER: Gozdarski inštitut Slovenije

YEAR: 2025

Co-funded by the European Union
DOI 10.20315/gis027